

NYMBURSKÝ „ULIČNÍK“

Autor: MgA. Milena Válková, Ph.D., koordinátorka MAP na Nymbursku
Odborný konzultant: PhDr. Pavel Fojtík, historik

Já nevím jak vy, ale já rozhodně neznám názvy všech nymburských ulic a už vůbec nevím, kde se všechny nacházejí. Do Nymburka jsem se přistěhovala v dospělém věku za svým manželem a zpočátku jsem tu byla dost ztracená. Vlastně někdy jsem ztracená i teď. Jdu po Valech a říkám si, tak schválně, tohle jsou Velké Valy nebo Malé Valy? Kouknu a ony to vůbec nejsou Valy, ona je to Hradební! To se mi prostě stává pořád. Takže, když jsem objevila knihu nymburského spisovatele a patriota Jana Řehounka Nymburský „uličník“, musela jsem ji prostě mít. A připravila jsem z ní pro vás a pro žáky lekci, ve které se můžete o názvech ulic leccos dozvědět.

Anotace:

Lekce vychází z knihy Jana Řehounka Nymburský „uličník“. Žáci budou pracovat jak ve třídě, tak v terénu, tj. v ulicích Nymburka. Dozvědí se něco o historii Nymburka, budou se učit dávat do souvislosti místní specifika, místní historii a pojmenovávání ulic. Projdou se nymburskými ulicemi s mapou, a pak si sami zkusí nějakou novou ulici pojmenovat.

Cílová skupina: 1. a případně 2. stupeň ZŠ

Zaměření lekce: regionální historie, výchova k občanství, český jazyk - pravidla pro psaní názvů ulic a náměstí

Časová dotace

cca 4 hodiny (lze upravit dle možností konkrétní skupiny, úpravou nebo vynecháním jednotlivých aktivit)

Cíle (vzdělávací, emoční, behaviorální):

Předměty, mezipředmětová propojení

- Člověk a jeho svět (Místo, kde žijeme, Lidé a čas)
- Jazyk a jazyková komunikace (Jazyková výchova – psaní velkých písmen u místních pojmenování, Komunikační a slohová výchova – pravidla diskuze)
- Člověk a společnost (Dějepis – Člověk v dějinách, Výchova k občanství – Člověk ve společnosti)

Vzdělávací cíle:

- žáci se seznamují s původem názvů některých ulic v Nymburce a propojují je s místní historií
- žáci se učí orientaci ve městě podle mapy
- porovnávají dobové fotografie se současnou podobnou města

Behaviorální cíle:

- rozvoj zodpovědnosti a vzájemné spolupráce žáků při procesu tvoření vlastních názvů ulic
- podpora sebevědomí žáků při prezentaci vlastních názorů a dialogu v rámci skupiny

Emoční cíle:

- posílení pozitivního vztahu žáků k regionální historii
- rozvoj patriotismu

Podle RVP

1. stupeň:

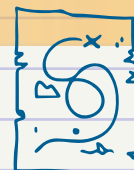
- ČJS-3-1-02 začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)
- ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
- ČJS-3-3-02 pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije
- ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování

2. stupeň:

- D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu
- VO-9-1-07 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem
- ČJL-9-1-07 zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu
- Z-9-7-01 ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu
- Z-9-7-02 aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny
- Z-9-7-03 uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech
- TV-5-1-04 uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka
- TV-9-1-05 uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost

Pomůcky:

Pro práci ve třídě: papírové mapy Nymburka pro žáky, zároveň mohou žáci používat mapy v telefonech, ve třídě je možné také pracovat s mapou na interaktivní tabuli. Výrazně vám může pomoci kniha Nymburský „uličnick“ (ke koupi v Informačním centru v Nymburce, případně se dá zapůjčit v Městské knihovně Nymburk). Dále příloha č. 1: Názvy nymburských ulic – několik kopií nastříhaných na jednotlivé ulice a vytištěná příloha č. 2: Podle čeho se ulice pojmenovávají, také

v několika kopiích. V ideálním případě si materiály zalaminujte.
Pro procházku po Nymburce: každý žák má vytištěnou přílohu č. 3: Pracovní list pro žáky a tužku, mapy mohou sdílet ve dvojicích či skupinkách, případně mohou používat telefony; vám doporučujeme mít s sebou vytištěnou celou lekci + dobové fotografie (přiloženy na úplném konci tohoto textu), doporučujeme také zalaminovat nebo alespoň vložit do průhledné folie.

Aktivity:

Aktivita 1

Hledáme v mapě a odvozujeme pravidla
Práce s mapou, hledání souvislostí v názvech ulic, odvozování pravidel pro pojmenovávání ulic, pravidla psaní názvů ulic a náměstí

1. Kde bydlíš? Rozehřívací aktivita

Nejprve se můžete zeptat dětí, jak se jmenuje ulice, ve které bydlí oni, a začít diskuzi na téma, proč se jejich ulice právě takto jmenuje. Poté se žáci rozdělí do menších skupin, ve kterých budou pracovat po celou dobu lekce.

2. Zkus si vzpomenout na co nejvíce názvů nymburských ulic

Žáci pracují ve skupinkách, jejich úkolem je sepsat co nejvíce názvů nymburských ulic, na které si vzpomenou, aniž by se dívali do mapy. V případě, že skupina žáků není z Nymburka, zkusí vymyslet názvy ulic, které se často opakují a můžou se nacházet ve více městech (může to být např. Nádražní, Kostelní, Dlouhá, Masarykova, Palackého).

Žáci porovnávají, kolik napsali názvů. Nejzajímavější názvy mohou napsat na tabuli.

3. Prostuduj mapu:

Dejte žákům do rukou papírové mapy Nymburka a dejte jim cca 5 minut na prostudování. Doporučuji papírové mapy (získáte je v Informačním centru), je na nich lépe vidět celé město, na rozdíl od mobilního telefonu. Samozřejmě je možné využít i online mapu na interaktivní tabuli ve třídě.

<https://spinbox.meu-nbk.cz/mapa/turisticka-mapa/?c=-697397%3A-1038025&z=3&lb=osmllg&ly=gp-172-b%2Cgp-176-b%2Cgp-170-b%2Cgp-182-b%2Cgp-187-b%2Cgp-184-b%2Cad%2Culn%2Cturistika%2Cuzavery&lbo=1&lyo=&i=-697940.03%3A-1038151.75>

4. Najdi ulice, které jsou podle mapy nejdelší a nejkratší (v řešení je více možností):

Řešení: Mezi nejdelší patří Purkyňova ve vnitřním městě, jinak hlavní ulice: Boleslavská, Poděbradská, Drahelická či Pražská. Nejkratšími ulicemi Nymburka jsou pak Vodárenská, Dlážděná, Slepá.

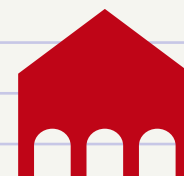
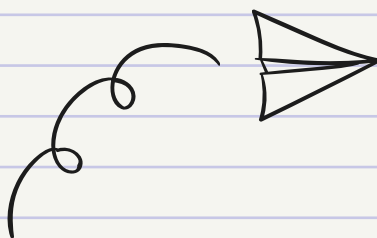
5. Které z ulic jsou nejstarší a které naopak nejmladší?

Proč si to myslíš? Zkus odůvodnit.

Řešení:

Nejstarší je náměstí, odkud lokátor (člověk pověřený majitelem půdy – v našem případě přímo panovníkem, aby vyměřil základy vsi či města, něco jako moderní developer) Přemysla Otakara

II. jménem Kunrát vytyčil nové město. Náměstí Přemyslovců a Kostelní náměstí byly tehdy propojeny, takže náměstí bylo skutečně ohromné. K rozdělení na dvě náměstí došlo v průběhu 15. století. Z náměstí byly poté lokátorem vytyčeny ulice na Mladou Boleslav – nyní Boleslavská, a na Bobnice – nyní Palackého třída (ta byla vlastně hlavní, neboť po ní šla Zemská stezka na Městec Králové) a na Drahelice (ve směru na Lysou nad Labem) – nyní ulice Tyršova. Pozoruhodný tvar Nymburka (obloukovitě a paprskovitě vedené ulice) vychází z toho, že lokátor vyšel z terénní situace, která tu byla stále patrná ještě od hradiště z doby bronzové. Do příkopů onoho hradiště vsadil domy, a ty tak nemusely hloubit sklepy. Dodnes je toto patrné na tvaru Palackého ulice. Podívejte se na půdorys centra města na mapě. Jinak ve městě máme dodnes celou řadu názvů evokujících ještě raně novověké časy: Dlouhá, Na Příkopě, Kostelní náměstí, Velké Valy, Rejdiště, Hradební.

Nejmladší ulice: Ty právě vznikají v částech města, kde se staví nové domy, a to momentálně (rok 2022) buď v lokalitě Babín (Za Rohovským klášterem, V Rusínku) nebo výstavba na Sídlišti II.

Jankovice směrem na Kamenné Zboží: Vlastimila Krejčího, Osvalda Polívky, Tomáše Černého).

Vlastimil Krejčí: (1926–1974) odsouzen na doživotí ve vykonstruovaném politickém procesu v roce 1950, viz pamětní deska Na sokolovně.

Osvald Polívka: (1859–1931), český architekt, významný představitel pražské secese, autor nymburské vodárny, jeho tchán Tomáš Černý pocházel z Nymburka.

Tomáš Černý: (1840–1909), nymburský rodák, právník, spoluzakladatel Sokola, primátor Prahy. Má pamětní desku v Palackého ulici, dům p. č. 47/10.

6. V mapě vyhledej tyto konkrétní ulice: U Staré sladovny, Osvalda Polívky, Kostelní, Zámečnická, Eliščina, Chrpová, Na Hroudách, Pod Mlýnem, Pivovarní, Nad Elektrárnou, Dlážděná, 2. května, Karla Čapka, Zbožská, Jurije Gagarina, Komenského

Jednotlivé názvy ulic jsou na kartičkách (příloha č.1), aby je žáci mohli brát do rukou a různě je přesouvat a přiřazovat při další aktivitě. Není nutné, aby všechny skupinky pracovaly se všemi kartičkami, záleží na počtu dětí, na jejich věku a dovednostech.

7. Zkus přijít na to, podle čeho se ulice pojmenovávají:

Žáci stále pracují ve skupinách, z názvů ulic, které hledali v předchozí aktivitě, mají vyvodit, podle čeho ulice mohou být pojmenovány, zároveň si všímají pravopisu a odvozují (opakují) pravidla pro psaní malých a velkých písmen v názvech. Pro odvozování pravidel je důležité, aby každá skupina měla všechny kartičky s názvy ulic. Kartičky mohou umisťovat na velký papír a psát k nim pravidla. Zároveň mohou hledat další názvy ulic v mapě, aby se jim pravidla lépe odvozovala.

Skupiny poté seznámí ostatní se svými pravidly, mohou diskutovat, společně by se měli všichni domluvit. Menším dětem rozhodně pomůže, když jim dáte hned k dispozici přílohu č. 2: Podle čeho se pojmenovávají ulice. Větší či samostatnější děti mohou tuto přílohu dostat až po nějakém čase, aby na co nejvíce pravidel přišly samy. Děti pak zkouší konkrétní ulice přiřazovat k jednotlivým kategoriím, případně mohou přepisovat další z mapy. (Např. Osvalda Polívky – podle místní významné osobnosti, Eliščina třída – podle významné historické osobnosti,...). Správné řešení najdete níže. V případě, že máte dost času, mohou děti hledat v mapě další názvy ulic a přiřazovat je do správné kategorie. Mohou si odvodit, podle čeho se jmenuje ulice, ve které bydlí ony. Pravidla pojmenovávání ulic si ukazujeme na ulicích Nymburka, platné jsou ale pro jakékoli jiné město či obec v České republice.

Řešení:

Podle čeho se pojmenovávají ulice:

- podle významné osobnosti světové: Jurije Gagarina
- české /místní: Karla Čapka / Osvalda Polívky (architekt nymburské Vodárenské věže)
- podle směru komunikace, tj. kam ulice vede: Zbožská (na Kamenné Zboží)
- podle polohy: Nad Elektrárnou, U Staré sladovny
- podle historické osobnosti: Eliščina třída (Eliška Přemyslovna)
- podle zprostředkované souvislosti mezi osobou a objektem: Komenského (J. A. Komenský – osobnost spojená se vzděláváním a základní škola a budova gymnázia v této ulici)
- podle pomístních jmen: Na Hroudách
- podle významných událostí: 2. května (osvobození Československa 1945)
- podle profesí: Zámečnická
- podle charakteru: Dlážděná
- podle podniku v ulici sídlícího: Pivovarní
- podle objektu: Kostelní
- přírodní názvy: Chrповá

Nymburské ulice z přílohy č. 1 vyznačené na mapě:

[U Staré sladovny](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0399969&y=50.1858773&z=19&source=stre&id=141792&ds=1)

[Osvlada Polívky](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0295343&y=50.1921504&z=17&source=stre&id=150871&ds=1)

[Kostelní](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0426865&y=50.1858417&z=19&source=stre&id=107640&ds=1)

[Zámečnická](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0408498&y=50.1931771&z=18&q=Z%C3%A1me%C4%8Dnick%C3%A1%20%20nymburk&source=stre&id=107708&ds=1)

[Eliščina třída](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0396880&y=50.1860601&z=17&source=addr&id=11771228&ds=1)

[Chrповá](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0243958&y=50.1839139&z=19&q=Chrпов%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=147931&ds=1)

[Na Hroudách](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0183595&y=50.1835811&z=16&q=na%20hroud%C3%A1ch%20%20nymburk&source=stre&id=153776&ds=2)

[Pod Mlýnem](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0420293&y=50.1843712&z=19&q=pod%20ml%C3%BDnem%20%20nymburk&source=stre&id=149933&ds=2)

[Pivovarní](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0391694&y=50.1791535&z=17&source=stre&id=107669&ds=1)

[Nad Elektrárnou](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0517785&y=50.1850251&z=17&q=Nad%20Elektr%C3%A1rnou%20%20Nymburk&source=stre&id=141793&ds=1)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

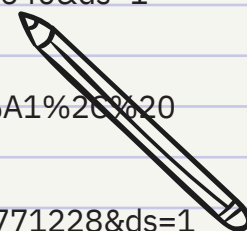
[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

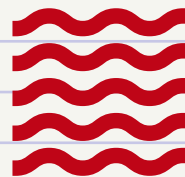
[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

[Dlážděná](https://mapy.cz/turisticka?x=15.0429681&y=50.1875942&z=19&q=Dl%C3%A1%C5%BEd%C4%9Bn%C3%A1%20%20Nymburk&source=stre&id=141791&ds=2)

2. května

<https://mapy.cz/turisticka?x=15.0381884&y=50.1911801&z=16&source=stre&id=107596&ds=1>
[Karla Čapka](#)

<https://mapy.cz/turisticka?x=15.0289757&y=50.1854198&z=17&source=stre&id=107655&ds=1>
[Zbožská](#)

<https://mapy.cz/turisticka?x=15.0303014&y=50.1892445&z=16&source=stre&id=107709&ds=1>
[Jurije Gagarina](#)

<https://mapy.cz/turisticka?x=15.0284560&y=50.1856796&z=16&source=stre&id=146286&ds=1>
[Komenského](#)

<https://mapy.cz/turisticka?x=15.0390635&y=50.1904435&z=17&source=stre&id=107638&ds=1>

Historický kontext pojmenování ulic:

Původně se ulice nepojmenovávaly, původní cesty a stezky se nazývaly podle toho, kam vedly. Vznik systematických orientačních systémů se datuje do 13. století, kdy města získala samosprávný charakter. Seskupení obydlí se projevilo vznikem ulic a ryneků (náměstí). Jejich názvy vznikaly využitím (ponecháním) místních a pomístních jmen. Pomístní jména označují všechna vlastní jména neživých přírodních objektů na planetě Zemi a všech člověkem vytvořených objektů, které nejsou určené k obývání. (zdroj: Wikipedie)

Jan Řehounek, Nymburský „uličnick“:

Úřední označení ulic bylo poprvé nařízeno císařským výnosem Františka Josefa I. z 23. března 1857 o číslování domů podle ulic. Nařízení Marie Terezie z 1. října 1770 o očíslování domů čísly popisnými už ve větších obytných celcích nestačilo k dobré orientaci, a tak byl zaveden systém čísel orientačních, náležejících vždy ke konkrétní ulici. Proto bylo nutné ulice označit názvy.

Na venkově, kde se lidé znali, bylo uplatňování této novinky pomalejší, proto došlo k pojmenování ulic v Nymburce až k 1. lednu 1878. Bližší informace však nemáme.

....

Současný způsob označování ulic stanoví vyhláška Ministerstva vnitra ze dne 11. září 2000 o způsobu označování ulic a ostatních veřejných prostranství názvy, o způsobu použití a umístění čísel k označení budov, o náležitostech ohlášení o přečíslování budov a o postupu a oznamování přidělení čísel a dokladech potřebných k přidělení čísel.

A jak je to s gramatikou?

Způsob psaní vlastních jmen místních podle Pravidel českého pravopisu z roku 1993:

V souslovných vlastních jménech, která začínají předložkou, se píše velká písmena v předložce i v prvním slovu následujícím po ní, je-li následující slovo jménem vlastním (Na Příkopě, Za Dráhou), případně před přídavným jménem rozvíjejícím jméno podstatné (U Vodárenské věže, Na Všechlappských vrších).

A jak je to u náměstí? Správně bychom měli psát náměstí Přemyslovců, ale Nymburk má výjimku, kterou schválilo zastupitelstvo v roce 1990 v rozporu s pravidly a píše se Náměstí Přemyslovců. Takže vlastně chybně. Správně by se mělo psát: Na náměstí Náměstí Přemyslovců. 😊 (pozn. Pavel Fojtík)

Aktivita 2

Vyrážíme do Nymburských ulic

Společně se žáky si projdete historické centrum Nymburka, přičemž pozornost by měla být zaměřena na názvy ulic. Historické podklady k procházce jsou zde pro vás připravené. Nezapomeňte si sebou vzít mapy, pracovní listy žáků, tužky a dobové fotografie (jsou zařazeny

úplně na konci dokumentu). Trasa začíná na Náměstí Přemyslovců a končí u Vodárenské věže.

Start na Náměstí Přemyslovců:

Zahřívací otázky: Kdo byli Přemyslovci? Můžeš nějaké jmenovat?

Rozhodně stojí za to zmínit legendárního Přemysla Oráče, jehož si vyvolila za muže Krokova dcera Libuše. Přemyslovci vládli od konce 10. století až do roku 1306.

Město bylo založeno kolem roku 1275 králem Přemyslem Otakarem II – byl vystavěn kostel, klášter, domy (zprvu dřevěné), hradby, vyhlouben první vodní příkop (v 15. století i druhý).

Eliška Přemyslovna (1292–1330), dcera krále Václava II. a sestra posledního Přemyslovce na českém královském trůně Václava III. Spojena s historií Nymburka, neboť zde našla ochranu při svém útěku před nechtěným ženichem. 😊 V roce 1310 se Eliška provdala za Jana Lucemburského. Stala se matkou jednoho z našich nejvýznamnějších panovníků císaře Karla IV. Její přítomnost v Nymburce si spojujeme zejména s domem na náměstí (č. p. 42 – dnes drogerie TETA) a se Starou Rybárnou.

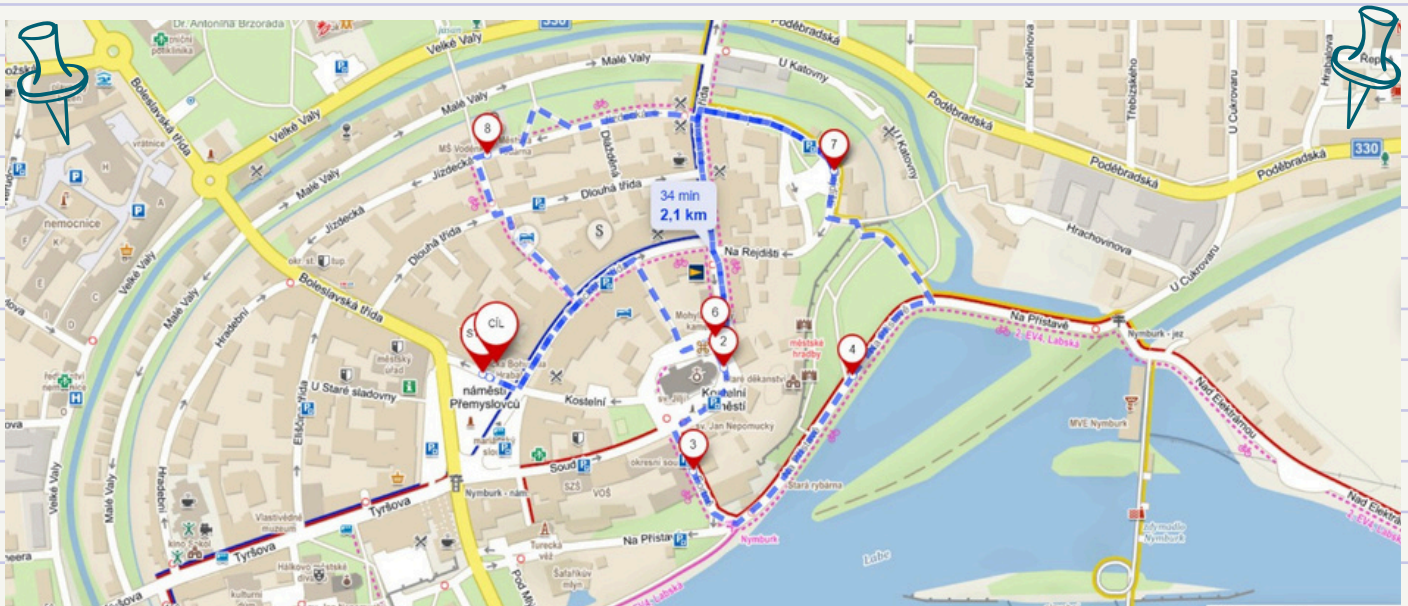
Dejte žákům dobové fotografie nymburského náměstí, ať mohou hledat rozdíly. Vyzvěte je, ať se zkusí postavit do místa, odkud byla fotografie pořízena.

1. úkol z pracovního listu pro žáky: Seřad' názvy nymburského náměstí správně chronologicky (přiřazením čísel). Je na vás, zda jim správné řešení prozradíte hned nebo až na konci procházky. Řešení: Rynek – Velký Rynek nebo Velké či Hlavní náměstí – Riegrovo náměstí (1903) – náměstí Dr. Edvarda Beneše (po 2. světové válce) – náměstí Československé lidové armády (po únoru 1948) – Náměstí Přemyslovců (1990).

2. úkol z pracovního listu pro žáky: Jaký název náměstí bys vymyslel ty? Zapiš do tabulky. Opět je na vás, zda si nové názvy náměstí řeknete na místě, nebo až u Vodárenské věže.

Trasa celé procházky vyznačené na mapě:

3. úkol: Vyber, kudy můžeme dojít na Kostelní náměstí.

Podle mapy mají žáci vybrat, kudy se můžou dostat ke kostelu sv. Jiljí a připomenout si pravidlo, podle čeho jsou tyto ulice pojmenované.

Řešení: ulicí Kostelní (vede ke kostelu) nebo Soudní (okolo budovy soudu) - pojmenování podle důležitého objektu. Větší děti se mohou rozdělit a dorazit na Kostelní náměstí samostatně, nebo

Zdroj: FaceBook (Máme rádi Nymburk)

Podél hradeb se dostaneme k části, které se říká Rejdiště – správně Na Rejdišti. Co je rejdiště? Název evokuje staré vojenské dragounské kasárny, které zde dříve byly. Dragouni zde rejdlili na koních. Poslední objekt kasáren byl stržen 1956. Jinak dříve se prostor také nazýval Kozí plácek. Proč? Protože se tady prodávaly na trzích kozy. V letech 1956-1980 zde bylo autobusové nádraží.

Z ulice Na Rejdišti se dostaneme do ulice Na Příkopě, projdeme kolem staré mohyly. Ulice Na Příkopě - pozůstatek po starém příkopu z doby bronzové, byl zachycen při archeologických výzkumech – zároveň došlo k objevu pravěké mohyly. Je přístupná od jara do podzimu – pozor, to znamená pozorování pouze zvenčí přes sklo, do objektu není možné se dostat, neboť je nutné udržovat stálou teplotu kvůli uchování opukového zdiva.

Vrátíme se na Palackého třídu, kterou přejdeme a půjdeme do Jízdecké ulice.

Palackého třída byla pojmenovaná v roce 1862 po slavném českém historikovi a politikovi u příležitosti jeho návštěvy Nymburka v onom roce. Město i celý český národ mu vděčily za obnovení ústavního života po roce 1861 a jeho obranu českých práv na říšské radě.

U hospody Na Tarase stála Bobnická brána, zde je pamětní deska připomínající ubití poděbradského Hynka Bočka z Kunštátu 1426, strýce pozdějšího krále Jiřího z Poděbrad. Jízdecká, název ulice podobně jako rejdiště odkazuje na vojenskou přítomnost jezdeckých oddílů – dragounů ve městě, a právě zde byla největší stáj pro koně ve městě (v místě dnešní Vodárenské věže a parku). Vojáci vyjížděli na cvičiště za městem po barokním mostku z dnešního parku ulicí po Malých Valech k Bobnické bráně.

Z Jízdecké ulice vede kolmo do ulice Dlážděná, kterou pouze mineme, nezatačíme do ní.

Dlážděná, jedna z nejstarších ulic ve městě. V podstatě se jedná o bezpečnostní požární uličku oddělující jednotlivé bloky domů, aby v případě požárů, kterých bylo v Nymburce početně, oheň nezachvátil hned celou ulici.

Ulicí Jízdecká pokračujeme až k secesní vodárně.

Zde můžeme pozorovat další součást původního opevnění města – dva vodní příkopy. Příkopy byly vyvedeny v ostrém ohybu řeky Labe na východě a na jihozápadě opět vráceny do řeky. Mezi příkopy byla vybudována tzv. bílá hradební zeď vystavěná z kamene (opuky). Bohužel zanikla už v 18. století a mnoho toho o její podobě nevíme. Vnitřní vodní příkop byl původní součástí opevnění z přelomu 13. a 14. století, pak předpokládáme, že druhý příkop i kamenná zeď byly dílem modernizace hradeb ve 2. polovině 15. či na počátku 16. století. Příkopy kopírují ulice Malé Valy a Velké Valy.

Secesní vodárnu navrhl známý pražský architekt Osvald Polívka v roce 1904. Je po něm pojmenovaná jedna z ulic. Vodojem v nejvyšším patře věže pojme 412 m³ vody. Výška objektu činí 37 m, o 8 m méně, než je výška kostelní věže.

Zde naplánovaná trasa procházky centrem končí, na náměstí se můžete vrátit několika trasami – necháme na vás. Prostor u vodárny, kde je parčík, lavičky a malé dětské hřiště, lze využít na třetí část lekce. Každopádně na tomto místě můžete projít s dětmi to, jak vyplnily pracovní listy a doplnit jejich odpovědi. Můžete si zde také znovu připomenout, kterými ulicemi jste prošli a podle čeho jsou pojmenované. Pokud jste tak ještě neučinili, přečtěte si (případně připomeňte), jak děti pojmenovaly podle sebe náměstí. Tím plynule přejdeme do třetí části, kdy budou vymýšlet vlastní název pro novou ulici.

Aktivita 3

Pojmenováváme novou ulici v Nymburce

Na pracovním listu už si zkusili žáci pojmenovat podle sebe náměstí – s jakými originálními názvy přišli? Umí to odůvodnit?

Žáci se dozvěděli, jak se ulice pojmenovávají, nymburskými ulicemi se prošli a něco se o jejich historii a o historii Nymburka dozvěděli. Teď je načase si vyzkoušet, jak se taková ulice pojmenovává. V Nymburce vznikají nové čtvrti (za areálem Vesláku nebo za poliklinikou na Okružní).

Žáci by při pojmenování nové ulice (případně celé čtvrti s více ulicemi) měli brát v potaz:

- kde se čtvrť nachází (čtvrť za Veslákem je v blízkosti Labe a sportovního areálu, čtvrť za poliklinikou je mezi poli směrem na Kamenné Zboží) – ať si sami prohlédnou okolí těchto čtvrtí na mapě, může jim to pomoci s vymýšlením názvu

- měli by pamatovat na to, že nelze pojmenovat ulici po žijící osobnosti!

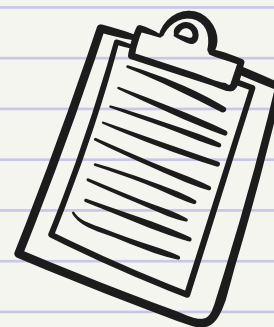
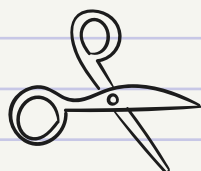
Žáci by opět měli pracovat ve skupinkách, aby si museli vyslechnout své návrhy, aby o nich diskutovali, vybrali ten nejlepší, a pak svůj návrh přednesli ostatním. Měli by umět odůvodnit, proč název vybrali a proč se hodí zrovna pro toto místo a tuto ulici.

Jednotlivé skupinky pak přednesou své návrhy před ostatními, celá třída může hlasovat o vítězném návrhu. Vítězných návrhů však může být více, není nutné vybrat jeden. Případně je možné tuto aktivitu pojmout pouze jako tvořivou, nikoli soutěžní.

Zde vás poprosíme, milá paní učitelko či pane učiteli, zda byste nám zajímavé názvy zaslali na náš e-mail map.nymburk@gmail.com, a my je zveřejníme na našem webu, případně předáme pro inspiraci Městu Nymburk. A pro všechny „uličníky“ ze třídy budeme mít připravenou malou odměnu, stačí nás kontaktovat. Níže naleznete seznam příloh a dobové fotografie.

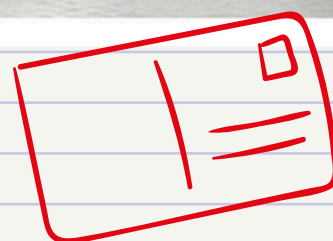
Seznam příloh

1. Názvy nymburských ulic – určeno pro žáky, nutné nastříhat
2. Podle čeho se ulice pojmenovávají – příloha pro žáky
3. Pracovní list pro žáky

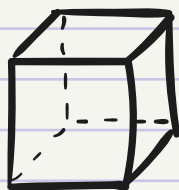
Pohled na poštu a na radnici, rok 1925, (zdroj: Facebook, Alena Mocová)

Náměstí ČS Armády, rok 1965, (zdroj: Facebook)

Náměstí, rok 1958, (zdroj: Facebook, Martin Vokoun)

Náměstí, rok 1968, (zdroj: Facebook, Martin Rafaj)

Náměstí, rok 1987, (zdroj: Facebook, Jiří Novotný)

